

Onderwijsagenda gemeente Groningen 2020+

Goed onderwijs voor iedereen

Een leven lang gelijke kansen

Update juni 2024

INHOUDSOPGAVE

<i>Voorwoord</i>	2
1 Context	3
1.1 Trends	3
1.2 Gebiedsgericht werken	4
1.3 Evaluatie en monitoring van beleid	5
2 Visie	6
3 Actielijnen en doelen	7
4 Acties	8
5 Organisatie	16
5.1 Overlegvormen	16
5.2 Rol gemeente	16
6 Monitoring	18
7 Financiën	19
Bijlage	20

VOORWOORD

Goed onderwijs is essentieel voor de toekomst van alle kinderen. Dat geldt ook voor de kinderen in onze gemeente. Alle kinderen hebben recht op het best mogelijke onderwijs, ongeacht hun achtergrond of het inkomen van de ouders. De kinderopvang en de scholen kunnen een grote rol spelen bij het veilig en gezond opgroeien van kinderen. Met een integraal aanbod zorgen kinderopvang, onderwijs en gemeente dat kinderen al vroeg samen leren spelen en voorkomen we dat kinderen op de basisschool beginnen met een (taal) achterstand. Samen met de kinderopvang- en schoolbesturen werken we aan een goede afspiegeling van de wijk waar de school staat en benutten we de waarde van diversiteit.

Door een intensieve samenwerking met de kinderopvang en het onderwijs willen we het uitstekende leer- en ontwikkelklimaat in Groningen behouden. We gaan voor kwalitatief goed onderwijs dat vanaf kinderopvang tot en met vervolgonderwijs goed op elkaar aansluit. Onderwijs dat de juiste ondersteuning biedt aan kinderen en uiteindelijk tegemoetkomt aan de vraag op de arbeidsmarkt. Om kinderen en jongeren optimaal uit te dagen in hun ontwikkeling en hen zo goed mogelijk voor te bereiden op de toekomst.

Maar bovenal gunnen we alle kinderen een hele plezierige tijd op de kinderopvang en op school, en dragen we heel graag bij aan een stevige basis voor een zo gelukkig mogelijk leven.

Carine Bloemhoff
Wethouder Onderwijs

Leeswijzer

Dit document – de onderwijsagenda - bevat het gemeentelijk onderwijsbeleid voor de komende jaren op hoofdlijnen. Het doel van ons onderwijsbeleid is om onze visie kenbaar te maken en het kader van ons werkterrein te schetsen. In dit document geven we een overzicht van alle thema's waar we met elkaar mee bezig zijn. In de volgende hoofdstukken schetsen we de context, presenteren we de visie en behandelen we drie actielijnen: goede kwaliteit van het onderwijs, het onderwijs als gelijkmaker en een leven lang ontwikkelen. Het document beschrijft geen kant en klaar-pakket maatregelen voor vier jaar. Wij hebben ervoor gekozen om een dynamisch document op te stellen, waar alle partners en belanghebbenden samen aan blijven werken. In de onderwijsagenda bundelen we vooral de activiteiten waar de afdeling onderwijs van de gemeente regie op voert. Daarnaast beschrijven we aanpalende onderwerpen, die elders zijn belegd, maar waar we wel op samenwerken.

1 CONTEXT

1.1 TRENDS

Demografische gegevens

De gemeente Groningen had in januari 2023 238.147 inwoners. Het aantal inwoners in de leeftijd 0-15 jaar is 28.475. Het aantal inwoners 15-25 jaar is 50.903 jaar. Groningen is een jeugdige en nog steeds groeiende gemeente. In 2023 was de herkomst van inwoners in de gemeente Groningen als volgt verdeeld: herkomst uit Nederland: 72%, herkomst uit Europese landen: 11% en herkomst uit landen buiten Europa: 17%.

De opleiding van inwoners van 15-75 jaar is voor 44,4% HBO/WO, 39,1% heeft een middelbaar opleidingsniveau en 16,5% is praktisch opgeleid.

Onderwijs

Binnen de gemeentegrenzen wordt onderwijs geboden op alle niveaus; van voorschools tot wetenschappelijk onderwijs. Bovendien wordt gespecialiseerd onderwijs en internationaal onderwijs aangeboden. De gemeente Groningen telt 52 basisscholen, 5 scholen voor speciaal basisonderwijs (sbo), en 19 scholen voor speciaal (voortgezet) onderwijs ((v)so) en 27 scholen voor voortgezet onderwijs. In totaal tellen deze scholen ruim 30.000 leerlingen. Daarnaast bezoeken zo'n 3.000 kinderen een voorschoolse voorziening.

Kansengelijkheid

Alle kinderen hebben recht op gelijke kansen in hun schoolcarrière, ongeacht hun achtergrond, het inkomen van de ouders of de wijk waarin ze wonen. Toch is dat niet altijd het geval. Dat geldt vooral daar waar onderwijssegregatie een rol speelt. Hieronder verstaan we de ongelijke verdeling over scholen van leerlingen met verschillende etnische, sociale of andere individuele kenmerken (*Kenniscentrum gemengde scholen*). Volgens de Nederlandse wet moeten scholen hun leerlingen voorbereiden op hun rol als burger in een multiculturele samenleving. Het risico van segregatie is dat verschillende groepen kinderen elkaar minder tegenkomen. Leerlingen leren zo minder goed met verschillen omgaan. Dit heeft negatieve gevolgen voor de kwaliteit van (burgerschaps)onderwijs en verslechtert de socialiserende en persoonsvormende invloed van het onderwijs. Daarnaast ontstaat op scholen met veel leerlingen uit de lagere sociaaleconomische klassen regelmatig een opeenstapeling van problemen bij leerlingen op het gebied van leren, armoede, gezondheid en sociaal kapitaal. Deze kinderen krijgen hierdoor minder kansen om zichzelf te ontwikkelen. Onderwijssegregatie kan zo de kansengelijkheid in het onderwijs versterken. Onze missie is dan ook: "ongelijk investeren voor gelijke kansen".

Door iedereen de basisvaardigheden mee te geven die zij de rest van hun leven nodig hebben én door leraren de mogelijkheden te geven aan hun professionalisering te werken, zetten we belangrijke stappen op het gebied van gelijke kansen. We zien nu nog dat van de allerkleinsten tot aan de afgestudeerden juist de leerlingen en studenten die de meeste ondersteuning nodig hebben de minste kansen krijgen. Om de verschillen tegen te gaan moeten we kansengelijkheid meewegen in alle keuzes, van de lesvoorbereiding en selectieprocedures, tot het bestuurlijke en landelijke onderwijsbeleid (*Bron: Rapport onderwijsinspectie '23*).

Binnen de gemeente Groningen ontwikkelen we een monitor die ons meer inzicht gaat geven over trends en cijfers binnen het onderwijs in Groningen.

Armoede

In de gemeente Groningen leven ongeveer 3900 kinderen in een gezin met een inkomen onder de lage inkomensgrens. Dit is 11,7% van de kinderen in de gemeente. Onze missie is om samen met onze inwoners en samenwerkingspartners ervoor te zorgen dat wij in gezamenlijkheid de levens van mensen in armoede en de problemen die zij ervaren fundamenteel veranderen en aanpakken (*Bron: Uitvoeringsplan brede aanpak armoede en schulden*).

In Groningen groeien meer kinderen op in armoede dan gemiddeld in Nederland. Naar verhouding groeien in de provincie Groningen veel kinderen op in een huishouden met risico op armoede. In heel Nederland leefde in 2022 5,2% van de minderjarige kinderen in een gezin dat moest rondkomen van een laag inkomen; 2,2% langdurig. In de provincie Groningen was dat 5,8% van alle minderjarige kinderen (jonger dan 18 jaar) en 2,8% langdurig. Het gaat dan in totaal om ongeveer 5.400 minderjarige kinderen in een huishouden met een laag inkomen en 2.500 kinderen in een huishouden met een langdurig laag inkomen. Het merendeel van de kinderen in armoede maakt deel uit van een bijstandsgesin (*Bron: Sociaal planbureau Groningen*). Kinderen die opgroeien in armoede lopen een risico op gezondheids- en ontwikkelingsachterstand.

Schoolweging en schooladvies

De gemeente Groningen heeft in de noordelijke wijken relatief veel basisscholen met een hoge schoolweging. Scholen met een hoge schoolweging kennen een populatie met meer belemmerende thuiskenmerken en het voorspelt lagere eindresultaten. Accuraatheid van schooladviezen wordt onder andere bepaald door de percentages leerlingen die na 1 en 3 jaar op, boven of onder advies voortgezet onderwijs volgen. De gegevens voor de Gemeente Groningen voor schooljaar 2022-2023 zijn in beeld gebracht. Na 1 jaar volgt 86,1% van de leerlingen onderwijs dat overeenkomt met het in groep 8 gegeven advies, na 3 jaar is dit nog 68%. Het aantal leerlingen dat onderwijs volgt onder het gegeven advies is na 1 jaar 2,0 % en na 3 jaar 8,5 %. Tot slot volgt 11,9% na 1 jaar onderwijs boven het gegeven advies en na 3 jaar is dit percentage gestegen naar 23,5%.

1.2 GEBIEDSGERICHT WERKEN

Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV)

In Groningen hebben we een lange traditie van wijkvernieuwing, van proberen om vragen uit de wijk in de wijk op te lossen, passend in de wijk. Toch zien we dat het ingewikkeld is om structurele problemen te doorbreken. In een aantal gebieden in Nederlandse steden staan de leefbaarheid en veiligheid onder druk. Inwoners hebben hier te maken met een stapeling van problemen rondom onderwijs, armoede, gezondheid, wonen en veiligheid. Met het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid wordt deze problematiek in 20 stedelijke gebieden aangepakt. De noordelijke wijken in de gemeente Groningen vormen 1 van de 20 gebieden. Samen met bewoners, lokale maatschappelijke partners en gemeente wordt in dit gebied heel gericht gekeken wat nodig is. Vanuit het programma wordt gezorgd voor een samenhangende aanpak. Hier committeren we ons de komende 15 à 20 jaar aan.

Positief Opgroeien

Met een langdurige integrale wijkaanpak willen we het verschil maken in het dagelijks leven van inwoners. In de wijkvernieuwingswijken is de gemeente, met de inzet van gebiedsmanagers en gebiedsontwikkelaars in gebiedsteams aan de slag gegaan met meerjarige fysiek en sociale programma's in de wijk. Naast de gebiedsprogramma's hebben de noordelijke wijken een Pedagogisch wijkplan Positief Opgroeien opgesteld. Zo worden alle activiteiten voor de jeugd gebundeld en afgestemd op de behoeften van de wijk.

Gegeven de ongelijke uitdagingen waar scholen in bepaalde dorpen en wijken voor staan, vraagt werken aan gelijke kansen om ongelijke investering en inzet van middelen. Daarom wordt met het onderwijsprogramma de focus gelegd op de scholen die voor de grootste uitdaging staan. Deze scholen liggen veelal in de wijkvernieuwingswijken.

Voor het werken aan gelijke kansen voor kinderen hebben we iedereen nodig. Dit doen we met alle organisaties, professionals en alle wijken in de hele gemeente. Samen staan we voor de missie om gelijke kansen mogelijk te maken. En daarom is er in de ene wijk iets meer of anders nodig dan in de andere. En kan er op de een school een meer uitgebreid aanbod zijn dan op de andere.

1.3 EVALUATIE EN MONITORING VAN BELEID

Alle onderdelen van de Onderwijsagenda worden gemonitord en/of geëvalueerd. De uitkomsten van deze evaluaties gebruiken we voor verantwoording en bijstelling van beleid en worden separaat gedeeld op afgesproken moment. Als voorbeeld noemen we de Verlengde Schooldag. Deze activiteit wordt gemonitord door het gemeentelijk onderzoeksbureau, en ook doet de Hanze hier provinciaal onderzoek naar. Een ander voorbeeld is het Maatschappelijk Akkoord, waar voorafgaand aan een nieuwe Uitvoeringsagenda, een evaluatie wordt uitgevoerd.

2 VISIE

We willen dat onze jeugd zich kan ontwikkelen tot perspectiefrijke, participerende en verantwoordelijke volwassenen. Het is cruciaal dat kinderen en jongeren kunnen opgroeien binnen een pedagogisch gezonde, stimulerende en veilige omgeving. Daarom willen wij voor alle kinderen een omgeving creëren waar ieder kind zich kan ontplooien en zich gewaardeerd weet.

Samen met onze partners in onderwijs en opvang zetten we ons in om blijvend te vernieuwen en te verbeteren, om zo een optimaal ontwikkel- en leerklimaat voor onze kinderen en jongeren te realiseren. In het onderwijs neemt de kansenongelijkheid toe. Het vraagt op scholen extra inzet om alle kinderen, ongeacht achtergrond en thuissituatie, de beste kansen te bieden zodat zij een maximaal schoolresultaat kunnen behalen. Daarbij gaan we ongelijk investeren voor gelijke kansen. De gemeente Groningen ondersteunt de scholen die dat het hardst nodig hebben, met speciale programma's en subsidieregelingen. In onze doelen en acties wordt dit in dit document verder uitgewerkt.

Goede kwaliteit van de kinderopvang en het onderwijs

Wie Groningen zegt, zegt onderwijs. Het onderwijsaanbod in de stad is groot en divers. In totaal ontvangen ruim honderdduizend mensen in de gemeente onderwijs op alle niveaus. Daarnaast heeft Groningen een rijke onderwijs traditie. In 1614 werd één van de eerste universiteiten in Nederland hier gesticht. Meer recent hebben nieuwe onderwijsconcepten zoals de Middenschool, de Vensterschool en het Technasium hun wortels in Groningen. Samen met onze partners blijven we ons inzetten om het onderwijs in Groningen te vernieuwen en een uitstekend leerklimaat voor onze kinderen te realiseren. We gaan voor kwalitatief goed onderwijs met een doorlopende leer- en ontwikkellijn in nauwe samenwerking met de kinderopvang. Onderwijs dat goed op elkaar aansluit en dat de ondersteuning biedt die aansluit bij de leerlingen en studenten en tegemoetkomt aan de vraag op de arbeidsmarkt. Om iedereen uit te dagen zich optimaal te ontwikkelen en hen zo goed mogelijk voor te bereiden op de toekomst. Voldoende goede leraren en schoolleiders zijn cruciaal voor de continuïteit en kwaliteit van het onderwijs, en onmisbaar voor de verbetering ervan.

Onderwijs als grote gelijkmaker

Onderwijs is de sleutel tot persoonlijke ontwikkeling, maar ook tot voorspoed en welzijn van de samenleving als geheel. We willen dat kinderen en jongeren hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen en uitgroeien tot zelfstandige mensen die voorbereid zijn op hun toekomst en met respect voor anderen actief deelnemen aan de samenleving. Ons onderwijs is van oudsher de stuwende kracht achter emancipatie. We willen dat onderwijs (opnieuw) de grote gelijkmaker wordt. Dat houdt in dat we gerichte (extra) investeringen moeten doen en voor onze doelen een tijdspad moeten nemen van minimaal 10 jaar. Ook betekent het nastreven van gelijkheid dat we ongelijke investeringen moeten doen. We zullen ons daarom focussen op die scholen waar we het meeste verschil mee kunnen maken.

Een leven lang leren

We zetten in op een duurzame cultuurverandering van een leven lang leren, waarbij de overgangen tussen onderwijssectoren en de arbeidsmarkt soepel verlopen. De toekomst begint bij de kinderopvang. Die moet kwalitatief op orde zijn, met goede en voldoende pedagogisch medewerkers voor de groep. Daarna volgt het basisonderwijs en voortgezet onderwijs waarbij ieder kind, ongeacht achtergrond, zich maximaal weet te ontwikkelen en waar kinderen met beperkingen zoveel mogelijk meedoen in het reguliere onderwijs. Dit alles onder begeleiding van kwalitatief hoogwaardig geschoolde leerkrachten. Het beroepsonderwijs en hoger onderwijs leiden studenten op voor de arbeidsmarkt en vormt hen tot breed geïnteresseerde en betrokken burgers. We zien dit niet meer als eindstation, maar het beginpunt van een leven lang leren. Onderwijs heeft een duidelijke rol in de continue ontwikkeling van de beroepsbevolking.

3 ACTIELIJNEN EN DOELEN

Op basis van onze visie komen we tot drie actielijnen:

1. Goede kwaliteit van het onderwijs
2. Onderwijs als gelijkmaker
3. Leven lang ontwikkelen

Bovengenoemde actielijnen leiden tot 10 doelen voor ons gemeentelijk onderwijsbeleid:

1. De onderwijskwaliteit op alle (voor)schoolse voorzieningen is goed.
Hiervoor zijn kwaliteitscriteria opgesteld, en is er sprake van toezicht en handhaving.
2. Zoveel mogelijk kinderen maken gebruik van de voorschoolse voorzieningen.
Zij hebben recht op 16 uur voor- en voerschoolse educatie. Onderwijsachterstanden zijn aan het begin van de basisschool én in groep 3 verminderd.
3. Bevorderen van gelijke kansen en sociale inclusie.
Scholen en kinderopvangvoorzieningen zijn zoveel mogelijk een afspiegeling van de wijk waarin ze staan.
4. Ieder kind heeft recht op onderwijs.
Het aantal kinderen met ontheffing leerplicht onder leerplicht wet artikel 5a a vermindert.
5. Ieder kind heeft recht op een integraal passend aanbod van onderwijs en zorg, indien nodig.
Onderwijs is inclusief. (Preventieve) ondersteuning is zoveel mogelijk collectief en in de directe leefomgeving. Onderwijs, ondersteuning en zorg komt tot stand in samenspraak met ouders, onderwijs, gemeente, WIJ (inclusief basis jeugdhulp WIJ) en jeugdhulpaanbieders.
6. Alle jeugdigen hebben een startkwalificatie.
Geen enkel kind of jongere onder de 18 jaar zit langer dan drie maanden thuis zonder een aanbod van passend onderwijs en/of zorg. Vroegtijdig schoolverlaten (zonder startkwalificatie) vermindert.
7. Kinderen doorlopen hun schoolloopbaan optimaal.
De overgangen van kinderopvang naar basisschool, van basisschool naar voortgezet onderwijs en van voortgezet onderwijs naar vervolgonderwijs, verlopen soepel (verticale doorgaande lijn). Er zijn geen zogenaamde 'breuklijnen' meer.
8. Voorschools, schools en naschools (rijk) aanbod sluit goed op elkaar aan.
Er is sprake van een 'horizontale doorgaande leer- en ontwikkel- lijn'. Alle kinderen maken gebruik van kansen binnen het onderwijs, zoals de Verlengde Schooldag in de Noordelijke wijken.
9. Onderwijs sluit aan op de arbeidsmarkt.
Zoveel mogelijk jongeren zijn goed toegerust en hebben voldoende onderwijs gevolgd om aansluitend een baan te vinden. Alle jeugdigen hebben kans op werk.
10. Onderwijshuisvesting
De school is een kwalitatief hoogwaardig, toonaangevend en toegankelijk gebouw dat een centrale, prominente positie in de wijk heeft en dat uitnodigt het gebouw (of gebouwen) te bezoeken en anderen te ontmoeten.

4 ACTIES

Hieronder beschrijven we activiteiten die momenteel plaatsvinden op basis van onze visie en onze doelen. Er zijn veel ontwikkelingen op het gebied van onderwijs waar de gemeente bij betrokken is. Hier benoemen we alleen activiteiten waarbij (de afdeling onderwijs van) de gemeente regievoerder is.

Alle activiteiten worden zo veel mogelijk in samenhang met elkaar uitgevoerd. De activiteiten dienen bij te dragen aan het behalen van onze doelen. Daarom worden alle activiteiten goed gevolgd en bijgesteld waar nodig. De volgorde waarin ze zijn beschreven is niet alleen qua leeftijd van de deelnemers (van jong naar oud), maar ook op basis van inhoudelijke aansluiting op elkaar.

Tot slot beschrijven we een aantal aanpalende onderwerpen, die nauw met de onderwijsthema's verbonden zijn.

Voor- en vroegschoolse educatie (vve)

We zetten gezamenlijk vanuit voorschoolse instellingen, primair onderwijs en gemeente in op het aanbieden van een rijk taalaanbod en intensivering van de voor- en vroegschoolse educatie. We bieden alle jonge kinderen (2 - 4 jaar) 16 uur per week een voor- en vroegschoolse educatief programma van hoge kwaliteit, zodat ze bij de start van de basisschool niet met een achterstand beginnen.

Als basis voor het uitvoeren van vve moet de kinderopvang, waarbinnen de vve wordt aangeboden, veilig en van hoge kwaliteit zijn. In 2024 hebben we daarom ons beleid omtrent toezicht en handhaving kinderopvang geactualiseerd. Belangrijk hierbij is dat we met de houders van kinderopvangvoorzieningen werken vanuit vertrouwen maar dat er duidelijke maatregelen zijn als de kwaliteit of veiligheid onder de maat is.

Naast het aanbieden van een rijk taalaanbod binnen de vve werken we verder aan een doorgaande ontwikkelingslijn, opbrengstgericht werken, deskundigheidsbevordering van de beroepskrachten en het bevorderen van ouderparticipatie.

Om zoveel mogelijk kinderen toe te leiden naar vve werken we nauw samen met 'Kansrijke start', waarin partners intensief samenwerken om te komen tot een integrale aanpak in de geboortezorg die kwetsbare gezinnen een veilige, kansrijke en gezonde start biedt. Daarnaast zijn we in 2023 gestart met een pilot in de Noordelijke wijken om kinderen vanaf een half jaar oud, en waarvan de ouders geen kinderopvangtoeslag ontvangen, de kinderopvang toegankelijk te maken. Door een intensieve samenwerking tussen het consultatiebureau, de huiskamer en de kinderopvang leiden we jonge kinderen toe naar vve en helpen we jonge ouders. Eenmaal op school wordt ook in de eerste twee jaar extra ingezet op een goede begeleiding van de leerling.

Passend onderwijs

Samenwerkingsverband passend onderwijs

Onderwijsbesturen en gemeente organiseren afstemming in de ontwikkelingen tussen passend onderwijs en het jeugdstelsel. Allebei hebben immers veel met elkaar te maken in het leven van kinderen en jongeren.

Duurzame effecten voor kinderen vragen daarom dan ook een gezamenlijke inspanning.

Het gespecialiseerd onderwijs is een overkoepelende term voor speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. Bedoeld voor kinderen die vanwege lichamelijke, zintuiglijke of verstandelijke beperkingen, leer- of gedragsproblemen extra zorg op school nodig hebben.

De scholen voor gespecialiseerd onderwijs worden ingedeeld in vier categorieën (clusters):

Cluster 1: kinderen met een visuele beperking.

Cluster 2: dove en slechthorende kinderen.

Cluster 3: kinderen die moeilijk leren en/of een beperking hebben.

Cluster 4: kinderen met ernstige gedragsproblemen.

Voor deze kinderen is er ook voortgezet speciaal onderwijs (vso). Dit kan gevolgd worden tot de leeftijd van 20 jaar. Tegenwoordig is er op meerdere niveaus voortgezet speciaal onderwijs, zoals voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) maar ook hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo) en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo).

Wanneer de indicatie voor het gespecialiseerd onderwijs is verleend, kunnen ouders er toch voor kiezen hun kind op de reguliere basisschool, de school voor speciaal basisonderwijs (sbo) of de reguliere middelbare school te houden. De extra kosten die hiervoor nodig zijn, komen voor rekening van het samenwerkingsverband van scholen waartoe de school van het kind behoort.

Om elk kind een passende onderwijsplek te bieden hebben scholen een zorgplicht. Scholen werken daarbij samen in een regio. Deze samenwerkingsverbanden zorgen ervoor dat er een passende plek is voor alle leerlingen in de regio. In de praktijk zoeken we naar oplossingen voor een goede spreiding van zorg en zo weinig mogelijk kinderen die doorstromen naar het gespecialiseerd onderwijs. Dat is een grote opgave voor de samenwerkingsverbanden en de gemeente, die hier de komende tijd verder aan werken. Daarnaast hebben we te maken met financiële uitdagingen op het snijvlak van onderwijs en jeugd trekken op onderdelen dan ook samen op om onze jeugd een passend plek te bieden.

Collectieve onderwijs-zorg-arrangementen

Vanuit de verbinding onderwijs-jeugdhulp wordt ingezet op het verder vormgeven van collectieve ondersteuning onder schooltijd en met collectieve onderwijs-zorg-arrangementen zijn er experimenten. Onderwijs Zorg ingediend waarbij afgeweken mag worden van de onderwijswetgeving. In zowel het experiment in het primair onderwijs als in het voortgezet onderwijs bieden we één integraal arrangement (onderwijs-jeugdhulp) voor jongeren, wat wordt bekostigd op basis van collectieve financiering. De financiering van zowel onderwijs als jeugdbeleid staat onder druk en we nemen gezamenlijk verantwoordelijkheid om meer te doen met minder middelen met maximale creativiteit.

Thuiszitters

In de gemeente Groningen wordt sinds 2018 gewerkt met een Thuiszitterspact. Het eerste Pact richtte zich voornamelijk op preventie van verzuim en thuiszitten. In 2021 is het Pact uitgebreid, waarbij naast preventie van verzuim (in de nieuwe term 'schoolaanwezigheid') een tweede belangrijke pijler is toegevoegd: de verbinding onderwijsjeugdhulp. In het Thuiszitterspact 2.0 werken negen partners aan een gezamenlijke aanpak: de samenwerkingsverbanden PO en VO in de stad Groningen, de MBO-instellingen, de gemeente Groningen, Leerplicht/RMC, WIJ Groningen en de GGD Groningen.

Het Thuiszitterspact kent een uitvoeringsagenda op de onderdelen schoolaanwezigheid en preventie thuiszittende jeugdigen en de verbinding onderwijs-jeugdhulp.

Het Thuiszitterspact 2.0 loopt in 2024 af, er wordt er gewerkt aan een nieuwe planperiode. Mogelijk krijgt het onderdeel 'Aansluiting jeugdhulp-onderwijs' een eigen agenda, ook gezien de Hervormingsagenda Jeugd.

Vrijstellingen

Ouders kunnen voor hun kind een vrijstelling van de leerplicht op grond van artikel 5 onder a van de Leerplichtwet aanvragen. Artikel 5a is bedoeld voor kinderen die door een zware lichamelijke of psychische beperking niet naar school kunnen. De laatste jaren zien we een toename van dit type vrijstellingen, terwijl er door de invoering van onder meer passend onderwijs en de Wet langdurige zorg een teruggang verwacht was. Voor het doorontwikkelen van de aanpak van vrijstellingen (onder 5a) onderzoeken we samen met ketenpartners hoe het komt dat steeds meer kinderen een vrijstelling op grond van artikel 5a Leerplichtwet krijgen.

Daarnaast organiseren we doorzettingsmacht. Dat houdt in dat er afspraken worden gemaakt over wie de doorslaggevende stem heeft bij impasses in besluitvormingsprocessen die gericht zijn op het realiseren van een passende onderwijsplek voor een leerling. We hebben een expertteam 'onderwijs en zorg' ingericht om casuïstiek te bespreken waar onderwijs en jeugdhulp samenkomen.

Tenslotte is er extra inzet op verzuim via Thuiszittersteam VO omdat nog steeds blijkt dat door na-effecten van Corona veel jongeren dreigen uit te vallen. Er wordt ingezet op preventie, licht curatieve inzet en normaliseren van hulpvragen. Ook wordt er vanuit deze actie gewerkt aan methodiekontwikkeling, om een duurzame investering te realiseren. De medewerkers werken voor alle scholen, aanvullend op de reguliere inzet van VO WIJ.

Het Maatschappelijk Akkoord (MA)

In het schooljaar 2019-2020 zijn we samen met partners binnen de kinderopvang en onderwijs in gesprek gegaan over gelijke kansen en sociale inclusie. Het resultaat is een Maatschappelijk Akkoord: 'Sociale inclusie in het onderwijs'. Hiermee committeren alle partners van Maatschappelijk Akkoord zich aan de doelstelling om gezamenlijk en structureel sociale inclusie en gelijke kansen voor alle kinderen en jongeren te bevorderen. Het Akkoord loopt tot 2040. De agenda van het MA wordt jaarlijks vastgesteld in het BBO.

In 2024 kent het akkoord 17 thema's die we in verband zien met het bevorderen van gelijke kansen en sociale inclusie. We werken met alle (voor)schoolse partners in gezamenlijkheid aan:

1. Ontwikkeling jonge kind; 2. Voor- en vroegschoolse educatie; 3. Kinderopvang/onderwijs en jeugdhulp; 4. Uniforme afspraken informatievoorziening en procedure aanmelding PO; 5. Inzet van de klassenassistent groep 1 en 2; 6. Uitgangspunten Maatschappelijk Akkoord; 7. Brugfunctionaris; 8. Vriendschapsscholen; 9. Roots of Empathy; 10. De school als ontmoetingsplaats; 11. Brede brugklassen; 12. Onder- en overadvisering; 13. Onderwijshuisvesting; 14. Groene schoolpleinen; 15. Huiswerkbegeleiding; 16. Schoolkosten en 17. Verlengde Schooldag.

De thema's 1, 2, 3, 4, 7, 13 en 15 staan in dit document ook nog apart toegelicht, omdat deze thema's een zelfstandige beleidsopdracht kennen.

Aanmelding en toelating scholen

Voor het *primair onderwijs* zijn er uniforme afspraken gemaakt over aanmelding en toelating. Deze afspraken zijn te vinden op de gemeentelijke website. Op alle basisscholen in de gemeente gelden dezelfde afspraken om een kind aan te melden. De aanmelding is mogelijk vanaf 3 jaar.

Met ingang van schooljaar 2023/2024 is met de Wet Doorstroomtoetsen po de procedure rond de aanmelding en toelating van leerlingen in het *voortgezet onderwijs* aangepast. Onder meer geldt vanaf schooljaar 2023/2024 één vaste aanmeldweek voor alle vo-scholen: de periode van 25 maart tot en met 31 maart. De ervaringen met het nieuwe tijdpad waarin toetsafname en aanmelding hun beslag krijgen worden in schooljaar 2023/2024 landelijk nauwgezet gevolgd.

Brugfunctionaris

We bevorderen ouderbetrokkenheid door de inzet van brugfunctionarissen. In 2024 hebben ten minste 27 scholen in aandachtsgebieden binnen de gemeente Groningen een brugfunctionaris, waarvan drie op het voortgezet onderwijs. De brugfunctionaris is de intermediair tussen 'de wereld van school' en 'de wereld van thuis'. Om diens rol bij de overdracht naar voortgezet onderwijs te onderzoeken, is er vanuit de Gelijke Kansen Alliantie een pilot gestart waarbij de inzet van de brugfunctionaris wordt verbreed.

Verlengde Schooldag (VSD)

Een stimulerende leeromgeving betekent ook differentiëren; kinderen hebben immers wisselende onderwijsbehoeften. Voor sommige leerlingen kan intensiveren of uitbreiden van onderwijstijd bijdragen aan betere leerprestaties. Op meerdere onderwijslocaties in Groningen Noord steken we meer tijd en energie in de nieuwe generatie en richten ons daarom op een brede sociaal-emotionele, cognitieve en motorische ontwikkeling. Dat doen we door in en rond de schooltijden meer werk te maken van bewegen, rekenen, taal, gezonde voeding, natuureducatie, wetenschap & techniek, cultuur, sociaal-emotionele ontwikkeling en beroepsleven: de Verlengde Schooldag. 40 weken per jaar een schools en naschools programma voor optimale ontwikkelingskansen voor alle kinderen. We willen verder inzetten op uitbreiding van locaties en ook de kwaliteit van het aanbod verbeteren.

Nieuwkomersonderwijs

Met de komst van de Oekraïense vluchtelingen en de groei van het aantal asielzoekerskinderen hebben het onderwijs en de gemeente gezamenlijk gewerkt aan het inrichten van het onderwijs voor deze doelgroepen. Begin 2023 is de visie voor alle nieuwkomerskinderen vastgelegd in een bouwstenennotitie en de uitwerking van de afspraken vastgelegd in een uitvoeringsplan. Het onderwijsaanbod voor nieuwkomers is verspreid over de gemeente. We organiseren het basisonderwijs bij voorkeur zo dicht mogelijk bij de verblijfplaats van de kinderen, zeker waar het jonge kinderen betreft en mits er sprake is van een min of meer stabiele woonplek.

We willen voorkomen dat leerlingen van de ene basisschool naar de andere moeten verhuizen. We organiseren een goede doorstroom vanuit het nieuwkomersonderwijs naar het regulier onderwijs. We willen dat bij scholen voor zowel basisonderwijs als voortgezet onderwijs in onze gemeenten expertise over onderwijs aan nieuwkomers aanwezig is, zodat ze goed voorbereid zijn.

Brede brugklassen

Leerlingen moeten al jong een school kiezen voor het voortgezet onderwijs. Maar onderzoek toont dat die keuze op jonge leeftijd kansenongelijkheid in de hand werkt. Een brede brugklas kan leiden tot uitstroom van leerlingen naar een school op een hoger niveau dan het basisschooladvies. In Groningen bieden meerdere scholen een brede brugklas aan. We willen zowel brede brugklassen als ook brede scholengemeenschappen en middenscholen stimuleren, in tegenstelling tot solitair onderwijs.

Onderwijshuisvesting

De school is een kwalitatief hoogwaardig, toonaangevend en toegankelijk gebouw dat een centrale, prominente positie in de wijk heeft en dat uitnodigt het gebouw (of gebouwen) te bezoeken en anderen te ontmoeten.

In maart 2020 heeft de gemeenteraad haar visie op onderwijs en onderwijshuisvesting in de gemeente Groningen vastgesteld. Het tegengaan van onderwijssegregatie en bevorderen van sociale cohesie in de wijk maakt onderdeel uit van de vastgestelde visie op onderwijshuisvesting. Dat doen we door scholen in wijken met sociale problematiek een prominente positie te laten innemen in de wijkvernieuwingsopgaven, zowel in sociaal-maatschappelijke zin als in de fysieke omgeving. Nieuwe of verbeterde huisvesting voor het primair, gespecialiseerd en voortgezet onderwijs, waar mogelijk in combinatie met een integraal aanbod van kinderopvang, sport, welzijn, zorg en cultuur maakt dat de school een belangrijke ontmoetingsplek wordt. De doelstelling van het integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP) 'Investeren in onderwijs' is om gedurende de looptijd (2020-2039) van het IHP alle schoolgebouwen op een hoger niveau te brengen. Daarnaast hebben gemeente en schoolbesturen in 2017 een convenant gesloten met als ambitie: Energie Neutrale Gebouwen (ENG) in 2035.

In 2024 is het IHP geactualiseerd en beschreven in het Scholenplan Gro Up. Om aan te sluiten bij de in voorbereiding zijnde wetgeving op onderwijshuisvesting, waarin gemeenten worden verplicht een Integraal Huisvestingsplan voor 16 jaar verplicht op te stellen, is de looptijd van het geactualiseerde Scholenplan aangepast naar 16 jaar, voor de periode 2024-2039. Voor de eerste vier jaar wordt daarbij concreet aangegeven voor welke locaties maatregelen nodig zijn. Voor de 12 daaropvolgende jaren wordt een indicatieve doorkijk weergegeven.

Belangrijke thema's in de visie van het Scholenplan zijn: kansengelijkheid, stimuleren sport en bewegen, omvang en spreiding en schoolgebouwen als ontmoetingsplek. We willen extra ruimte voor scholen met een achterstandsscore, en voor scholen met een hoge uitstroom naar praktijkgericht onderwijs (praktijklokaal).

Campus de Kluiverboom

Aan de noordelijke ringweg van Groningen is een campus gerealiseerd voor drie scholen voor VMBO- en praktijkonderwijs. De sterke onderlinge relatie van de scholen leidt tot kansen in de samenwerking, die we verder willen uitbouwen. We denken dan bijvoorbeeld aan het verder vorm geven van de Verlengde Schooldag, versterken van de doorlopende leerlijn van VO naar MBO, en het onderling gebruik maken van elkaars expertise.

Huiswerkbegeleiding

In Nederland moeten alle leerlingen en ouders erop kunnen vertrouwen dat er goed en voldoende onderwijs wordt gegeven op scholen. Hiermee wordt de basis gelegd voor een succesvolle toekomst, voor ieder individu en voor Nederland als geheel. Het inkopen van extra bijles, huiswerkbegeleiding of examentraining zou in principe niet nodig moeten zijn. En het zou niet van de diepte van de portemonnee van ouders mogen afhangen of kinderen extra hulp krijgen. Daarom stimuleren we de beschikbaarheid van een toegankelijk aanbod (zonder winstoogmerk) van huiswerkbegeleiding. Tevens dient aanvullend onderwijs alleen op één van school te zijn. Dit ligt in de lijn met landelijk beleid. We volgen de stappen die de brancheorganisatie Landelijke Vereniging van Studiebegeleidingsinstituten (LVSI) zet voor een keurmerk.

Schoolmaaltijden

Uit resultaten van onderzoek blijkt dat leerlingen die een maaltijd op school ontvangen minder honger hebben, met meer energie in de klas zitten, zich beter kunnen concentreren en meer gemotiveerd zijn. In Groningen blijkt in de praktijk dat gemiddeld 25% van de leerlingen in het basisonderwijs structureel gebruik maakt van het aanbod van gezonde voeding onder schooltijd. We willen dit dan ook blijven ondersteunen. Aandachtspunt is dat na 2024 een belangrijk deel van de huidige landelijke financiering wegvalt.

Bslim

Sport en beweging is cruciaal voor de ontwikkeling van leerlingen. In de gemeente Groningen organiseert Bslim het hele jaar door verschillende sportieve activiteiten voor kinderen en jongeren van 4 t/m 16 jaar. In het Bslim team zitten meerdere brede vakdocenten die werkzaam zijn op verschillende basisscholen in de gemeente Groningen en buurtsportcoaches die in verschillende Groningse wijken werken. Bslim heeft als doel om kinderen en jongeren structureel aan het sporten te krijgen. Hiervoor zoeken zij de samenwerking met sport- en beweegaanbieders uit de gemeente Groningen om (kennismaking) activiteiten te organiseren. Daarnaast kunnen de Bslim'ers met kinderen en jongeren meekijken naar een passend sportaanbod en de mogelijkheden voor de financiering van sportlidmaatschappen.

Natuur- en duurzaamheidseducatie (NDE)

Natuur- en Duurzaamheid Educatie (NDE) biedt natuuronderwijs in de stad Groningen. Wij vinden het belangrijk dat kinderen kennismaken met duurzaamheid en de natuur. Daarom bieden wij basisschoolleerlingen van groep 1 tot en met 8 natuurlessen op één van de vier schooltuinen van het NDE. Er werken ongeveer vijftientig professionals en meerdere vrijwilligers, verspreid over vier schooltuinen, de kinderboerderij en het hoofdkantoor in het Stadspark. Kinderen krijgen les volgens de Groene Leerlijn. Deze doorlopende leerlijn sluit aan op de kerndoelen 'oriëntatie op jezelf en de wereld'. NDE biedt ervaringsgericht- en prikkelend natuuronderwijs aan meer dan 35 scholen. Op de schooltuin doen leerlingen waardevolle natuurervaringen op. Zo leren zij hoe zij bij kunnen dragen aan een duurzame wereld. Naast de lessen op de schooltuinen heeft het NDE ook een uitleencentrum voor onderzoeks- en lesmateriaal. (denk aan verrekijkers, schepnetjes en leerzame leskisten). En organiseren zij excursies voor kinderen, maar ook specifiek voor leerkrachten.

VOS

Ten behoeve van het stimuleren van kansengelijkheid voor kinderen, ondersteunen we scholen bij het organiseren van activiteiten op school waarvoor een vrijwillige ouderbijdrage wordt gevraagd. Het gaat om zogenoemde categorie IV-activiteiten buiten het verplichte onderwijsprogramma georganiseerd door het bevoegd gezag. Het doel van de ondersteuning is dat kinderen op scholen met veel gezinnen met een laag inkomen toegang hebben tot activiteiten die stimulerend zijn voor hun kennis, talentontwikkeling en sociale ontwikkeling. We willen voorkomen dat deze scholen minder activiteiten kunnen aanbieden dan scholen met meer draagkrachtige gezinnen.

Groene schoolpleinen

Het schoolplein is een uitnodigende, gezonde en klimaatbestendige plek voor kinderen. De gemeente Groningen stimuleert de aanleg van groene schoolpleinen voor basisscholen en scholen voor voortgezet bijzonder onderwijs.

Vakantieactiviteiten

Jaarlijks ondersteunen we activiteiten voor de jeugd tijdens (zomer) vakantie(s), zoals het Integraal zomerplan. Dit heeft als doel om een positief effect te hebben op de sociale- en emotionele ontwikkeling van kinderen/jongeren, het verkleinen van eventuele leervertraging en het vergroten van positieve cognitieve, sociale en educatieve ervaringen. We werken aan een activiteitenaanbod voor de jeugd ook tijdens andere vakanties, en zo ontwikkelen we het aanbod door naar een doorlopend jaarprogramma. We onderzoeken waar mogelijkheden liggen tot het verbinden van de zomeractiviteiten met programma's als de zomerscholen en de Verlengde Schooldag.

Leerlingenvervoer

Ouders van leerlingen, die vanwege bijzondere omstandigheden zoals handicap niet zelfstandig naar school kunnen reizen, worden ondersteund bij het vervoer, zodat de leerlingen onderwijs kunnen volgen. We zorgen voor vervoer naar de dichtstbijzijnde school die voor de leerling toegankelijk is. We stimuleren de ouderbetrokkenheid bij de schoolgang van de kinderen door eigen vervoer te vergoeden in plaats van taxivervoer voor zover dit mogelijk is. Ook maken we de afweging of openbaar vervoer, al dan niet met begeleiding, tot de mogelijkheden behoort.

Doorstroompunt

Doorstroompunt is sinds 1 januari 2024 de nieuwe naam voor RMC. De trajectbegeleider heet nu doorstroomcoach en de nieuwe naam voor RMC-coördinator is doorstroom coördinator.

De gemeente Groningen is de contactgemeente voor regio 03. Ook Midden-Groningen en Westerkwartier behoren tot deze regio. Vanuit het doorstroompunt begeleiden we de voortijdig schoolverlaters zo goed mogelijk in de richting die ze nodig hebben om een zo zelfstandig mogelijke plek in de maatschappij te krijgen. Het uitgangspunt hierbij is uiteraard dat zoveel mogelijk jongeren een diploma halen op minimaal het niveau van een startkwalificatie. Een startkwalificatie is minimaal een havodiploma of een MBO 2 diploma.

We onderscheiden enkele doelgroepen van het Doorstroompunt, zoals de ingeschreven jongeren op het Mbo die verzuimen. Samen met de andere twee Doorstroomregio's in de provincie Groningen, werken we al jaren intensief samen op alle mbo-locaties in de provincie. Het preventiewerk is erg belangrijk om voortijdig schoolverlaten te voorkomen, een goede samenwerking met het onderwijs en School als Wijk zijn hierbij van wezenlijk belang.

De nieuwe vsv'ers zijn jongeren van 12-23 jaar die in het lopende schooljaar het onderwijs verlaten zonder een startkwalificatie behaald te hebben. De belangrijkste oorzaken van uitval zijn: persoonlijke problemen, ongediplomeerde uitstroom naar werk (groenpluk), en een niet passende studiekeuze.

Oude vsv'ers zijn jongeren die in eerdere jaren zijn uitgevallen, geen startkwalificatie hebben, geen schoolinschrijving hebben en nog geen 23 jaar zijn. Bij de begeleiding van de jongeren is ons uitgangspunt dat jongeren vrijwel altijd dóór willen, ook als het even tegenzit op school, op het werk of in hun vrije tijd. De persoonlijke motivatie van jongeren is de beste basis in de aanpak van vsv. Veel vsv'ers keren alsnog terug naar school, waarbij zij hulp krijgen van het Doorstroompunt. Toch zullen er altijd jongeren blijven die het –ondanks de inzet daarop– niet lukt om een startkwalificatie te halen.

Op alle mbo-locaties zijn ook School als Wijk medewerkers aanwezig. Deze professionals werken in een team samen om leerlingen zo goed mogelijk te ondersteunen. Ze vormen op de scholen een hechte combinatie met de docenten, mentoren en preventiemedewerkers. Soortgelijke ondersteuning wordt ook geboden op het voortgezet onderwijs door een stedelijk VO-WIJ team bestaande uit WIJ-medewerkers met verschillende expertises. Doel van deze laagdrempelige ondersteuning in school is om vroegtijdig passende ondersteuning te bieden. In 2024 wordt de Basis Jeugdhulp (BJH) toegevoegd aan het onderwijs.

Voor het Primair onderwijs en kinderopvang wordt een stedelijk team ingericht. Daarnaast wordt een specialistische schil toegevoegd aan zowel het voortgezet onderwijs, het primair onderwijs en de kinderopvang. Ook voor het MBO is dit van belang. Zodat hulp direct beschikbaar is en consultatie en advies kan worden geboden.

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

We geven uitvoering aan verschillende projecten gericht op de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Zoals het Ondernemerstrefpunt Groningen (OTP), dat bedrijfsleven en onderwijs verbindt door bedrijven zichtbaar te maken bij jong talent. Opleiding Binn'stad richt zich op uitvallers van het regulier onderwijs en zet in op het weer leer- en schoolbaar maken van deze jongeren, zodat ze terug kunnen naar regulier onderwijs. Jongeren met en zonder startkwalificatie worden middels de regionale sluitende aanpak jongeren duurzaam gematcht met werk of teruggeleid naar school. Een onderdeel hiervan is bijvoorbeeld Route Arbeid. In deze route werken pro/vso scholen samen om jongeren naar werk te begeleiden. Scholen en gemeente hebben samen één trajectplan per jongere. Dit is een arbeidsmarkt regionale aanpak. Zo weten alle ouders waar ze aan toe zijn.

In Noord-Nederland investeren verschillende partijen nu al in een Leven Lang Ontwikkelen, ten behoeve van een brede doelgroep. Goede voorbeelden hiervan zijn: Scholingsalliantie Noord, Project Kansrijk Opleiden, Praktijkleren, Techniekpact Noord, Make it in the North, regionaal educatieplan en het Akkoord van Groningen.

Aanpalende onderwerpen aan onderwijs

Hieronder beschrijven we een aantal aanpalende onderwerpen. Deze onderwerpen zijn elders belegd, bijvoorbeeld bij het onderwijs zelf, bij het gemeentelijk gezondheids- of jeugdbeleid of een externe organisatie. Desondanks houden we zicht op actuele ontwikkelingen en werken we samen aan integraal beleid waar mogelijk.

Kansrijke start

De eerste 1000 dagen van een kind zijn cruciaal voor een goede en kansrijke start. De gezondheid van een kind voor, tijdens en na de geboorte blijken een belangrijke voorspeller te zijn van fysieke en mentale problemen op latere leeftijd. De gemeente Groningen, Menzis, gynaecologen, verloskundigen, kraamzorg, jeugdgezondheidszorg, huisartsen, wijknetwerken en relevante andere partners werken intensief samen om te komen tot een integrale aanpak in de geboortezorg die kwetsbare gezinnen een veilige, kansrijke en gezonde start biedt.

Forum

Plezier in lezen en lidmaatschap van de bibliotheek verkleinen de kans op laaggeletterdheid. De Forumbibliotheek werkt samen met de scholen om interne leescoördinatoren op te leiden en bibliotheekbezoek te organiseren. Forum biedt het primair onderwijs lesmateriaal en workshops voor digitale geletterdheid, film en mediawijsheid. Door ouders bij het bezoeken van de bibliotheek te betrekken, bijvoorbeeld met het Boekstart-project voor baby's van 3 maanden i.s.m. de consultatiebureaus, bereikt Forum ook gezinnen die niet uit zichzelf de bibliotheek bezoeken.

Vensterschool

Er bestaat geen inhoudelijke blauwdruk voor een Vensterschool of Integraal Kindcentrum (IKC). Het past en sluit aan bij de wijk of het dorp waarin het staat. Een Vensterschool en een IKC hebben een integrale pedagogische visie op de ontwikkeling van leerlingen, en er is ten minste een samenwerking tussen kinderopvang en basisschool. De voorzieningen kunnen gevestigd zijn in één gebouw, maar een netwerk of campusmodel (meerdere organisaties bij elkaar gevestigd) is voor veel locaties ook een goede optie. De scholen voeren zelf een eigen inhoudelijk beleid op de Vensterschool of IKC.

Hoogbegaafdheid

In Groningen bieden een aantal scholen plusklassen en Leonardoklassen aan. Daar wordt een doorgaande lijn geboden voor Engelstalig internationaal onderwijs in de regio, startend in de voorschoolse periode, via primair en voortgezet onderwijs naar hoger onderwijs.

Corona

Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is een (niet-structureel) investeringsprogramma van het kabinet om de gevolgen van de coronacrisis voor leerlingen op te vangen. Het steunpakket loopt na het schooljaar 2024/2025 af.

Tienerscholen

In Groningen biedt de Simon van Hasselt, een vmbo-schakelschool/tienerschool (10-14 jaar) aan. Het doel van dergelijke scholen is het versoepelen en verkleinen van de overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs. De tienerscholen zijn een samenwerking tussen een basisschool en een middelbare school.

Financiële educatie

De Groningse Kredietbank (GKB) biedt op verschillende manieren financiële educatie aan, zoals gastlessen, inzet van peer educators, interactief theater en voorlichtingsactiviteiten.

Lerarentekort

In de regio Groningen hebben de schoolbesturen en pabo's Hanze en NHL Stenden (Emmen, Groningen en Leeuwarden) een vacaturesite gelanceerd 'SchoolpleinNoord'.

Het lerarentekort houdt onze aandacht. Waar mogelijk proberen we mensen goed te laten doorstromen van studie of uitkering naar de arbeidsmarkt. De gemeente werkt hierbij nauw samen met het MBO, HBO en universiteit en het werkveld. Via het Doorstroompunt leiden we jongeren gericht toe naar opleiding of werk binnen de kinderopvang en het onderwijs. Binnen het NPLV gaan we op zoek naar 'koppelkansen' om ouders van kinderen op de kinderopvang toe te leiden naar opleiding en/of werk binnen de kinderopvang of onderwijs. Daarnaast kijken we naar combinatiebanen waarbij bijvoorbeeld pedagogisch medewerkers kunnen worden ingezet in groep 1 en 2 van het onderwijs. Er is samenwerking met de arbeidsmarkt.

Het Ontwikkelpad kinderopvang maakt het in- en doorstromen voor een bredere groep kandidaten mogelijk, ook voor kandidaten met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het Ontwikkelpad is een op maat gemaakt pad dat mbo-praktijkleren in de kinderopvang mogelijk maakt.

De nieuwe Wet van school naar duurzaam werk die op 1 augustus 2025 van kracht moet worden, bestaat uit een combinatie van instrumenten die zowel bij de onderwijsinstellingen, gemeenten als de doorstroompunten worden belegd. Vanwege de leeftijdsuitbreiding naar 27 jaar zullen jongeren steeds vaker begeleid moeten worden naar betaald werk. Hiervoor is afstemming met de afdeling Werk en Inkomen binnen gemeenten belangrijk.

Vervoer

Ouders van leerlingen, die vanwege bijzondere omstandigheden zoals handicap niet zelfstandig naar school kunnen reizen, worden ondersteund bij het vervoer, zodat de leerlingen onderwijs kunnen volgen. We zorgen voor vervoer naar de dichtstbijzijnde school die voor de leerling toegankelijk is.

Volwasseneneducatie

Met ons beleid voor volwasseneneducatie richten we ons op laaggeletterde volwassenen, analfabeten en mensen die vrijwillig inburgeren. We bieden leertrajecten Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden. Het aanbod is gericht op deelname aan de maatschappij en sociale zelfredzaamheid, opleiding (doorstroming naar vervolgonderwijs) of werk (doorstroming naar arbeidsmarktoriëntatie of werk).

5 ORGANISATIE

5.1 OVERLEGVORMEN

Veel onderwerpen in deze onderwijsagenda worden inhoudelijk besproken op het Breed Besturenoverleg Onderwijs (BBO) - dat vier keer per jaar bij elkaar komt. Aan het BBO nemen bestuurders van de grote kinderopvangorganisaties en alle schoolbestuurders van het primair, voortgezet, gespecialiseerd en middelbaar beroepsonderwijs deel; de wethouder onderwijs zit het overleg voor. Via het BBO volgen we de ontwikkelingen aangaande de gestelde doelen. Er zijn twee werkgroepen gelieerd aan het BBO, namelijk de werkgroep VVE/onderwijskansen en de werkgroep onderwijshuisvesting (WHO). Daarnaast wordt jaarlijks de uitvoeringsagenda behorende bij het Maatschappelijk Akkoord via het BBO vastgesteld en gemonitord. Ten aanzien van voortijdig schoolverlaten en Passend Onderwijs hebben we een overlegstructuur ingericht op regionaal en provinciaal niveau. We zorgen voor een goede borging van de verbinding met het lokaal bestuurlijk overleg via de werkgroep Thuiszitterspact en Aansluiting jeugdhulp-onderwijs en het BBO.

5.2 ROL GEMEENTE

De gemeente heeft de wettelijke zorgplicht om te voorzien in voldoende en kwalitatief goede huisvesting voor het onderwijs en bewegingsonderwijs. De gemeente is ook verantwoordelijk voor het in standhouden van het openbaar onderwijs. De zorgplicht is verankerd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) en de Wet op de Expertise Centra (WEC) en nader uitgewerkt in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs. Daarnaast heeft de gemeente de wettelijke taken betreffende leerlingenvervoer, handhaving leerplicht en voortijdig schoolverlaten, kansenbeleid voor- en vroegschoolse educatie, en (preventieve) jeugdhulp.

De schoolbesturen zijn de eerstverantwoordelijken om de kwaliteit van het onderwijs en de professionaliteit te bevorderen en te bewaken. Vanuit de Rijksbekostiging worden kwaliteitseisen gesteld en wordt daar ook toezicht op uitgeoefend. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de intrinsieke waarde¹ van het onderwijs en het individuele belang van elk aan hun toevertrouwde leerling. De interne toezichthouder, zoals de Raad van Toezicht, is daarbij een intern orgaan en ziet toe op het beleid en beheer van het schoolbestuur. Zij letten op resultaten, risico's, naleving van wet- en regelgeving en op de integriteit van de bestuurder(s). De gemeente heeft wettelijk gezien een beperkte rol op onderwijsterrein. Zij vervult een regisserende en/of faciliterende rol bij processen die het brede belang van de gemeente en van kinderen en jongeren in het bijzonder, raken. De wettelijke taken van de gemeente ten opzichte van het onderwijs zijn:

- **Instandhouding van openbaar onderwijs**

De verantwoordelijkheid van de gemeenteraad voor het openbaar onderwijs spitst zich toe op de grondwettelijke zorgplicht om te voorzien in voldoende openbaar onderwijs in de gemeente (art 23; lid 4). Deze zorgplicht komt tot uiting in de taken en bevoegdheden die de gemeenteraad als extern toezichthouder voor het verzelfstandigd openbaar onderwijs heeft. Die taken en bevoegdheden richten zich op het waarborgen van de continuïteit en op de handhaving van het specifieke karakter van het openbaar onderwijs.

- **Leerplicht en voortijdig schoolverlaten**

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Leerplichtwet. Elk kind wordt op 5-jarige leeftijd leerplichtig en moet vanaf dat moment ingeschreven staan op een school en het onderwijs

¹ De intrinsieke waarde van het onderwijs komt tot uiting in de strategische meerjarenplannen. Het gaat om de visie op het onderwijs, van het onderwijs en geeft antwoord op vragen als 'wat is de betekenis en waarde van *onderwijs*?' en 'wat is goed onderwijs, met welke voorwaarden?'

regelmatig volgen. Kinderen kunnen echter al vanaf hun vierde jaar starten in het basisonderwijs. Nagenoeg alle kinderen doen dit ook, maar er is ook een groep die pas vanaf het vijfde jaar start. Mogelijkerwijs zitten hier kinderen tussen die gebaat zouden zijn bij een eerdere start. In het Kamerdebat 'Kansengelijkheid in het funderend onderwijs' van 7 juni 2023 is toegezegd te verkennen of invoering van de leerplicht vanaf 4 jaar zinvol is. De verkenning is begin 2024 waarschijnlijk afgerond. De leerplicht loopt door tot 16 jaar. Een onderdeel van de Leerplichtwet is de kwalificatieplicht. Een jongere voldoet aan de kwalificatieplicht door het behalen van minimaal een havo of MBO-2 diploma. De kwalificatieplicht loopt door tot 18 jaar. Het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten, waardoor jongeren niet de startkwalificatie halen, is een belangrijke taak binnen de leerplicht.

- **Onderwijshuisvesting**

In de wet primair onderwijs (WPO), de wet op de expertisecentra (WEC) en de wet voortgezet onderwijs (WVO) is de zorgplicht voor een adequate huisvesting van scholen voor primair, gespecialiseerd en voortgezet onderwijs aan de gemeente opgedragen. In het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs zijn de kaders, de criteria en randvoorwaarden van het gemeentelijke beleid rond de onderwijshuisvesting uitgewerkt.

- **Leerlingenvervoer**

In de WPO, de WEC en de WVO is vastgelegd dat elke gemeente de verantwoordelijkheid heeft een vergoeding te verstrekken voor "passend vervoer" naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school, die aansluit op de levensovertuiging van de ouders of geschikt is voor een leerling met een handicap. Onder passend vervoer wordt verstaan: openbaar, aangepast en eigen vervoer. De landelijke Verbeteragenda Doelgroepenvervoer heeft een gefaseerde aanpak en heeft betrekking op toezicht, het (regionaal en integraal) aanbesteden en goed contractmanagement voor het verbeteren van kwaliteit. De uitwerking van de Verbeteragenda wordt in het voorjaar van 2024 aan de kamer aangeboden.

- **Onderwijskansenbeleid**

De gemeente heeft op grond van de WPO (artikel 166, 167) en de wet OKE een verplichting tot het aanbieden van voldoende voorschools aanbod in volume, spreiding en kwaliteit voor de doelgroepkinderen binnen de gemeente. Doelgroepkinderen zijn peuters/kleuters met een mogelijke (taal)achterstand. Het rijk stelt voor onderwijsachterstandenbeleid een specifieke uitkering beschikbaar aan gemeenten.

- **Aansluiting jeugdhulp – onderwijs**

Op grond van de Wet passend onderwijs hebben scholen een zorgplicht op basis waarvan ze onderwijsondersteuning bieden. Op grond van de Jeugdwet is de gemeente onder andere verantwoordelijk voor de bekostiging van begeleiding en persoonlijke verzorging op school. Jeugdhulp kan aanvullend zijn op onderwijs(ondersteuning), maar niet vervangend tenzij er geen onderwijs geboden kan worden. In gevallen waar jeugdhulp niet het aangewezen instrument is, biedt de gemeente (preventieve) ondersteuning in en aansluitend op het onderwijs.

6 MONITORING

Om te kunnen weten of we op koers liggen en onze inzet daadwerkelijk bijdraagt aan het bereiken van onze doelen of dat hiervoor bijstellingen nodig zijn, monitoren we de gehele looptijd. Resultaten hiervan worden op onderdelen volgens afspraak gepresenteerd aan de gemeenteraad. Zo kent bijvoorbeeld de Verlengde Schooldag een monitor op provinciaal niveau door de Hanze, en wordt VVE voor een groot deel door OIS en Cedin en de toeleidingsmonitor Dimensional Insight gemonitord. Ook de monitoring van het NPLV en Positief Opgroeien leveren belangrijke informatie over de voortgang van de onderwerpen binnen de Onderwijsagenda. De monitor over segregatie is in ontwikkeling.

De monitoring wordt met name uitgevoerd door het bureau Onderzoek Informatie en Statistiek Groningen (OIS Groningen). Op onderdelen van beleid zijn indicatoren vastgesteld. Andere bronnen van onderzoek zijn de RUG, De Hanze, de Onderwijsinspectie, DUO en het CBS.

7 FINANCIËN

Het onderwijsbeleid wordt gedekt uit diverse bronnen:

- Gemeentelijke middelen
- Rijksmiddelen voor gemeentelijke activiteiten
- Rijksmiddelen voor regionale activiteiten
- Decentrale uitkeringen in het gemeentefonds

Door inzet van landelijke en regionale middelen intensiveren we onze inzet op het onderwijsbeleid. Een financieel totaaloverzicht wordt separaat jaarlijks gepresenteerd via de gemeentelijke plan & control cyclus. Hieronder lichten we de belangrijkste externe bronnen toe.

Regio Deal

Het NPLV Groningen Noord heeft ambities geformuleerd voor de komende 20 jaar, specifiek voor de Noordelijke wijken (dus excl. Beijum en Lewenborg). Die ambities zijn vertaald in een gebiedsplan. Voor de uitvoering van dat gebiedsplan zijn we afhankelijk van tijdelijke gelden, zoals Regio Deal, SPUK Kansrijke Wijk en de subsidie Preventie met Gezag.

De middelen van de Regio Deal kan beschouwd worden als domein overstijgende 'plus' op het gebiedsplan. Hierbij streven we ernaar dat kinderen die opgroeien in Groningen Noord dezelfde mogelijkheden en kansen krijgen als ieder ander kind. Met aandacht voor een veilige plek om te wonen en op te groeien, waar elk kind telt. We zetten hiervoor langjarig een samenwerking op met bewoners, ondernemers, het onderwijs en professionele én informele ondersteuners. Samen zorgen we dat de kinderen goed (op) groeien.

Nationaal Programma Groningen

In 2022 zijn elf scholen gestart in Beijum en Lewenborg met de Verlengde Schooldag. Onder andere bekostigd vanuit NPG. Ook Vinkhuizen is inmiddels hierbij aangesloten.

Activiteiten die leerlingen hier volgen variëren van muziek- en kookworkshops tot dansclinics en weerbaarheidstrainingen. De oostelijke wijken Beijum en Lewenborg kennen stevige sociale opgaven op het gebied van jeugd en intergenerationele armoede. Relatief veel kinderen en jongeren in Beijum en Lewenborg groeien op in een kwetsbare situatie (één ouder gezin, armoede, (nog) geen startkwalificatie). Dit kan leiden tot sociale uitsluiting en achterstand. We willen de intergenerationele armoede doorbreken en voor ieder kind en jongere optimale kansen om zich te ontplooiën.

Specifieke uitkering (SPUK)

De minister heeft voor de jaren 2023, 2024, 2025 aan onze gemeente in het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid, een specifieke uitkering verstrekt voor de ontwikkeling van het jonge kind, waarmee de voorschoolse en vroegschoolse periode worden geoptimaliseerd, zodat ieder kind zich zo goed mogelijk kan ontwikkelen in de eerste belangrijke levensjaren en een goede start maakt in zijn schoolloopbaan.

Nij Begun

Na de parlementaire enquête over de gaswinning kondigde het kabinet met 'Nij Begun' een aanpak voor meerdere jaren aan voor Groningen en Noord-Drenthe. Eén van de onderdelen hiervan is een sociale agenda. Dit plan moet antwoord geven op de vraag hoe we de sociale samenhang, gezondheid en kansen voor de volgende generatie in Groningen en Noord-Drenthe structureel kunnen verbeteren. Voor de sociale agenda is er voor dertig jaar een bedrag van € 100 miljoen per jaar beschikbaar. De doelen van de sociale agenda worden aangescherpt. De sociale agenda wordt samen met inwoners, maatschappelijke organisaties, experts en andere geïnteresseerden ontwikkeld.

BIJLAGE

Overzicht relevante wetten welke ten grondslag liggen aan ons beleid

- Grondwet art. 23
- Jeugdwet
- Leerplichtwet
- Participatiewet
- Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)
- Wet Expertisecentra (WEC)
- Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (WGBH/CZ)
- Wet Innovatie en kwaliteit kinderopvang (IKK)
- Wet Kinderopvang
- Wet Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (OKE)
- Wet Passend Onderwijs
- Wet Primair Onderwijs (WPO)
- Wet Voortgezet Onderwijs (WVO)
- Wet Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW)